

EEVA KILPI

KUOLINSIIVOUS

Werner Söderström Osakeyhtiö – Helsinki

© Eeva Kilpi 2012

ISBN 978-951-0-39321-5

PAINETTU EU:SSA

T A M M I K U U

Saattaa olla
että minuun pätevät vain vihoviimeiset
karjalaiset sananparret:
Mikäs pahan tappaisi?

On siis varustauduttava pitkään ikään.
Saattaa olla että elän satavuotiaaksi
ja ties vaikka ylikin.
Koettakaa kestää jos niin käy.
Myös minä koetan.

On opeteltava itsekkyyttä.
On pidettävä itsestään huolta.
On oltava oma palveluskuntansa.
Oma uskottunsa.

Elämä on velvollisuus.
Elämä on intohimoa.
Elämä on syyllisyyttä.

On niin omituisen urhea olo.
Kuolenkohan minä nyt?

1.1. Rauhaa ja kasviksia:

(Jäi mieleen autotarrasta erään auton takaikkunasta Australiassa vuonna 1984: Peace and vegetables.)

Klo 8.50 sunnuntai. Vanheneminen ei ole herkkua. Puheet ”kultaisesta iästä” ovat pötyä. Miksi ruumiini on kuin lyijyä levossakin? (2006)

2.1. Sunnuntai klo 10.50. Älä sure, tulee uusia huolia. (1994)

Klo 0.45 maanantai. On kirjoitettava vain silloin kun on valmis panemaan itsensä alttiiksi.

Klo 1.12. Elämässä alkaa olla outoa kohtalokkuutta arkipäivinäkin, melkein kuin Narvan marssi soisi taustalla tiskatessakin. Johtuukohan se siitä, että me karjalaiset ja sodan kokeneet ihmiset, evakot ja veteraanit, entiset sotalapset ja tavalla tai toisella invalidisoituneet alamme nyt poistua tästä maailmasta? Jäljelle jäävät

kaikentietävät rikkiviisaat selittelijät, historian uudelleenkirjoittajat, näköalattomat teoretisoijat ja maailma heidän käsiinsä. (2005)

4.1. Vanhuuden sisin olemus on paniikki. (Niin on syntymänkin. Elämä on paniikkihäiriö olevaisuudessa. 1994)

5.1. Klo 7.17. Elämällä on vain se tarkoitus, jonka me sille annamme. (Pitäköhän tämä paikkansa?)

Klo 7.25. Ehkä pitäisi sanoa: elämällä on myös se tarkoitus, jonka me sille annamme.

Klo 23.24. Pidän kodistani. Minun on hyvä olla. Minuun ei koske. Mutta kosketus toiseen elimistöön ei olisi pahitteeksi. (2002)

6.1. ”Miksi sinä et jättänyt minua seitsemäntoista vuotta sitten? Minä olisin tähän mennessä jo unohtanut sinut ja muistelin kaihoisasti sitä vuotta jonka olimme yhdessä”, nainen sanoo. (1994)

”...maailmassa ei ole enää muuta löydettävissä kuin lapsi pyrkimässä syliin”, kirjoittaa Niilo Rauhala. Minä vastaan: – On. Eläin. (2000)

11.1. Keskiviikko. Minua väsyttää aina, koska kannan joka hetki mukanani ajatusteni taakkaa, kaikkialle. (2006)

- 14.1. Tiistai klo 9.35. Yksinnukkuja herää viluun yltäpäältä hiessä. (2003)
- 15.1. Keskiviikko klo 18.25. Sukupuoliyhteys, kiintymys, ikävöinti – elämän suuret mysteerit. (2003)
- 16.1. Vastuu – intohimo – syyllisyys. (1993)
- 17.1. Kuljin unessa lapsenlapseni kanssa syksyisellä niityllä ja pieni koira juoksi rinnallamme. Maa oli karua, mutta siinä oli kauniit värit. Siitä unesta syöksähdin talviseen aamuun ja tunsin itseni hetken ajan voimakkaaksi. Muistin unen vielä illalla. (2003)
- 18.1. Vastuu – intohimo – syyllisyys – yksinäisyys – kaipaus. (Elämäni väistämättömyydet, kulmakivet ja paradoksit.) (2005)
- 19.1. Klo 23. Nuorin poikani syntyi kovana pakkasyönä 46 vuotta sitten. Kohtasimme tuttavaperheen synnytyslaitoksen ovella. Kaksi isomahaista naista ja solakat aviomiehet.

Me olemme avaruusolentoja. Olemme kokkaroituneet tälle planeetalle avaruustomusta.

On sunnuntai. (2003)

- 20.1. Maanantai klo 7.30. Vanhuus on allergisuutta elämälle. (2003)
- 21.1. Klo 17.25. Väitetään ettei ihminen kehity enää. Mutta koko ajanhan tapahtuu sopeutumista, uudistumista, avartumista, henkistä kurkottumista; syntyy uusia ulottuvuuksia, uusia ominaisuuksia, ja osa niistä alkaa ajan mittaan huomaamatta periytyä. Eikä periytyminen ole ainoa kriteeri. Hyvä on jos edes käyttäytyminen hieman muuttuu. (2005)
- 23.1. Torstai klo 16.55. Luminen. Ei ihminen itse tunne olevansa vanha. Vain muut näkevät vanhuuden. (2003)
- 27.1. Sunnuntai. Vanhin lapsenlapseni täyttää tänään 20! Ei ainoastaan oma elämä häivy nopeasti, vaan jopa lasten ja lastenlasten elämä kiittää uskomatonta, hurjaa vauhtia.
On kaunis, aurinkoinen, valkoinen pakkaspäivä. -13 astetta.
Minkä pääoman äiti antoikaan juuri minulle luonteessaan! (2002)
- Maanantaiaamu klo 7.32. Kirjani ovat minun osuuteni ihmisten välisestä vuoropuhelusta. (2003)
- 28.1. Klo 23.23 maanantai. – Sinä olet kuin kukkanen näitten ihmisten keskellä, sanoi äiti minulle vuosia sitten Porissa, kun olimme katsomassa Hiitolan kansallispuvun julkistamista. Hän siis sanoi minulle niin

kauniisti. Kannan sitä lausetta mielessäni kuin perintökorua. (2002)

29.1. Klo 6.03. Se mitä minä en muista on kasvattanut minua eniten? Se minkä muistan auttaa minua.

Klo 10.15. Turhaan siivoatte. Teidän likanne on aina teidän ympärillänne. (1996)

HELMIKUU

On irrottava lapsistaan, sanoo isoäiti.
Se on vaikeampaa kuin vanhemmista irtoaminen,
koska vastuu siirtyy eteenpäin
ja kulkee mukana hautaan saakka.

On suojeltava lapsuutta lapsissaan,
heidän viattomuuttaan
joka vajoaa aikuisuuden kerrosten alle.

Siellä se kuitenkin yhä on,
syvällä, ahtaalla ja piilossa,
kunnes sen kohtaa taas
lapsenlapsissaan.
Silloin on suojeltava heitä,
sillä äkkiä hekin vain pyörivät maailmalla
ikäistensä kanssa

ja sinä ihmettelet
mihin aika meni,
miksi he muuttuivat
kun itse pysyit samana:

lapsena joka tarkkailee maapallon elämää
vanhuutensa periskoopilla.

Eikä kukaan tiedä
että tähystäjä on talvisodan aikainen pikkutyttö,
vanhentumaton,
jolle yhä tapahtuu mullistavia asioita,
jonka maailma yhä järkkyy.

– Minä virtailen, sanoi äiti.
– Minäkin virtaan, äiti,
ees ja taas.

- 1.2. Perjantai klo 0.06. Eläimissä on arvokkuutta. Jospa ihminen niitä alistaessaan, käyttäessään, tappaessaan haluaakin riistää niiltä arvokkuuden ja anastaa sen itselleen?

Klo 13.55. On tajuttava arkikielen kauneus. Miten hioutunutta ja luontevaa tavallinen puhe onkaan, se mitä me huomaamattamme käytämme!

Minä alan kuin herätä eloon helmikuun alussa. Lunta oksilla. Päivät pitenevät. Valo lisääntyy. (2002)

- 2.2. Lauantai klo 10.06. Pitää puhua, sanotaan joka paikassa. Minä sanoisin: pitää miettiä, ajatella, syventyä. Pitää loikoa ja antaa ajatusten tulla.

Klo 16.19. Miten osaa olla vanha, kun on vastikään oppinut olemaan nuori? (2002)

- 4.2. Maanantai klo 13.29. Huumorintaju, ihailu ja rakkaus pitävät sydämen avarana ja virkistävät mieltä.

Jokin lintu sikertää sumussa ja talvisessa vesisateessa
kuin kevättä uumoillen ja kutsuen. Ja talitintti yhtyy
mielipiteeseen!

”...päällekkäin ajautunutta hyvin tiheää ajojäättä”, sanoi
säättiedotus puolen päivän aikaan. (2002)

- 5.2. Lauantai klo 9.45. Herätessäni olin kuulevinani kuin
äiti olisi sanonut ”Eeva”, sillä äänellä kuin hän sanoi
nukkuessaan toisessa huoneessa, kaihoisalla, lempeällä.
Ja mielessäni soi: ”Muun korvas aika minkä vei, sydäntä
äidin konsaan ei.”

Onhan se merkillistä. Äiti kutsui minua. Tänään on
hänen kuolemastaan kulunut 10 vuotta. (2005)

- 8.2. Lauantai klo 11.25. Elämä on suoritettu. Minä olisin
nyt valmis äitiyteen. Minulle sopisi nyt perhe, ja avio-
mies, ja raskaanaolo. Ehkä opettelisin tekemään käsi-
töitä ja pitämään kodin kunnossa.

Klo 12.48. ”Planetaarinen tuntu” yhä vain vahvistuu
minussa: olen vastuussa koko planeetasta ja pitäisi ehtiä
kohentaa vielä kaikkia sen epäkohtia.

Ja on sydämentykytys.

Klo 12.55. Meidän ei pitäisi olla pahoja toisillemme.
Me kidutamme toisiamme joka tapauksessa pelkällä
olemassaolollamme. (2003)

- 9.2. Sunnuntai. Olen kutsunut koko täkäläisen suvun koolle.
Pitkästä, pitkästä aikaa.

Ja oli todella hauska olla yhdessä, koolla. Sielua sivelevää. (2003)

- 10.2. Ei minun tekstini ole niin yksinkertaista kuin gradujen tekijät väittävät, eikä ajatteluni niin yksioikoista.

Helmikuussa, minun syntymäni aikaan alkavat illat vaaleta ja päivä on äkkiä pitempi kuin aikoihin talvella. Länsitaivas punertaa ja puut näkyvät sen sijaan että olisi säkipimeää niin kuin vasta äskettäin tähän aikaan. Juuri tähän aikaan sen huomaa. (1984)

- 11.2. Sairaus on myös äärimmäistä keskittymistä. Kuin luovaan työhön, ajatteluun, kirjoittamiseen. Kaikki muu häiritsee, huolettaa ja tuskastuttaa silloin.

Se on kuin sotaa.

Sota on kuin paiseen puhkeaminen maapallon elimistössä. (1984)

Maanantai klo 7.52. Kuolemassa on ainakin yksi lohtu: ei tarvitse kestää perunkirjoitusta eikä perinnönjakoa. (2002)

- 13.2. Torstai, aamupimeällä klo 6.30. Mitä vanhemmaksi tulee, sitä nuoremaksi tuntee itsensä sisimmässään. Nyt vasta on saanut elämän. (2003)

Keskiviikko klo 6.36. En tiedä ovatko kirjailijat herkempiä kuin muut ihmiset, mutta minä olen erittäin herkkä kaikille vivahteille. Koko ajan joudun taistelemaan sitä vastaan ettei mieleni pahottuisi toisten ihmisten vääristä äänensävyistä tai etten vastaisi samalla mitalla tai pahemminkin. Se vaatii hermostolta paljon ja kuluttaa energiaa, toisin sanoen rasittaa ja uuvuttaa, molemmat vaihtoehdot. Kirjoittaminen on eräs tapaus nousta tämän tilanteen yläpuolelle ja käyttää sitä hyväkseen. Mutta rasittavaa se on. Mikä ei olisi? (2002)

14.2. Lauantai klo 10.35. Metsä ja aika ovat arvokkainta mitä me voimme toisillemme antaa. (2004)

15.2. Lauantai klo 6.42. Täysikuu paistaa suoraan vuoteeseeni länsitaivaalta ja minulla on sydämentykytys. Rehellinen tilanne.

Klo 7.42. Oranssinvärinen täysikuu laskee vaalenevalle taivaalle. Päivä alkaa. Sydämentykytys jatkuu. Maailma pidättää henkeään sodan pelossa. (2003)

18.2. Tiistai. Olen saavuttanut 75 vuoden iän. (2003)

Perjantai. ”Kyllä minä haluaisin sinua, vaikka olisit 18-vuotias”, mies sanoo. (2005)

19.2. Saavutin eilen 83 vuoden iän ja nyt tuntuu kuin se olisi ohi. (2011)

21.2. Klo 10.15. Mikään ei ole mitään yksinään, mikään ei ole mitään pelkästään. Pelkkää ei ole. On sotkua, sekavuutta, monitasoisuutta, säteittäisyyttä, kerroksellisuutta – joka särkyy, muuttuu ja vaihtelee, vaihettelee. Moninaisuutta. (1994)

Klo 17.13. Miten rikasta aikaa me elämme: on yhä elossa näitä ihmisiä, meitä, jotka muistamme sotia edeltävän ajan. Kun me olemme poistuneet, on perspektiivi ja kokemus paljon köyhempi, laihempi ja yksipuolisempi. Pinnallisempi. Nyt on vielä monikerroksisuutta, monivivahteisuutta, tunteen ja kokemuksen runsautta.

Klo 24. Uneen vaipumisen hetkellä elämän ote helpottaa ihmisestä. (2002)

Perjantai klo 22. Suomalainen miesproosa on suoraan sanoen tylsää. Eivät ole päässeet vielääkään irti sodanjälkeisen modernismin puujaloista, mieskirjailijaparat. (2003)

22.2. Klo 7.46. Minulle kaikki merkitsee vastuun ottamista. Myös rakkaus. Ja kaikesta on huono omatunto, niin kuin sodasta.

Klo 7.59. Sota on aiheuttanut minussa huonon oman-tunnon jo lapsena. Luontoni on sellainen. Ottaa vastuun kaikesta.

Sama toistuu nyt. Kannan huonoa omaatuntoa maailman sodista, ydinvoimasta, Afganistanin pommi-

tuksista, Israelin ja Palestiinan tilanteesta, luonnon saastumisesta, eläinten huonosta kohtelusta.

Tajusin tämän äkkiä voimakkaasti herättyäni eroottisesta unesta. Avain sieluuni.

Klo 8 jälkeen. Meillä kaikilla on paha olla, koska meillä on huono omatunto kaikista maailman sodista, katastrofeista ja vääryyksistä, joista saamme aktuaalista tietoa kaikkien maailman tiedotusvälineiden kautta.

Miten tajuntamme kestää sen? Miten me kestämmeksen? (2002)

- 25.2. Sunnuntai-iltana klo 24. Me ikävöimme aina, kaikkialla, ikävöinti kovertaa meitä kuin virtaava vesi kuilun pohjaa, aina vain syvemmältä ja syvemmältä se kuluttaa sielumme voimia. Ikävöinti on itsesyntyinen kipu, sillä ei ole aina kohdetta, mutta se tähtää läheisyyteen, se tavoittelee kosketusta, toisen olennon lämpöä, lähelläoloa, hengitystä, ihohuokosten viestintää, vuorovaikutusta.

Mutta sen lisäksi me kaipaamme kotiseutuamme, maaperää jonka mullasta ja alkuaineista olemme koostuneet, johon olemme lapsena kiintyneet lapsen mahtavan kiintymiskyvyn voimalla, maisemaa, luontoa, ympäristöä johon tunteemme ovat ensimmäiseksi kiinnittyneet rakkauden kaikkein puhtaimmassa ja vilpittömmässä vaiheessa. (2003)

- 26.2. Tiistai klo 8.40. Meidän vanhojen vanhuus on tämän ajan rikkautta. Että on elossa ihmisiä jotka itse muis-

tavat sotia edeltäneen ajan ja ovat kokeneet historiamme rajut ajat ja vaihtelut, kokeneet hädän, ahdistuksen, surun ja selviytymisen. Kokeneet koti-ikävä ja jaksaneet elää siitä huolimatta. Muisti on rikkautta. Se lahjoittaa meille historian kaikkine tuskallisine kokemuksineen, se neuvoo meitä tulevaisuuden suhteen ja lujittaa persoonallisuuttamme. Muisti on sekä ihmiskunnan että yksilön kulttuurin ydin. (2002)

